

A CÉG MEGSZÜNÉSÉNEK ÚTJAI – A CSŐDELJÁRÁS, A KÉNYSZERTÖRLÉS ÉS A VÉGELSZÁMOLÁS

Tisztelt Kollégák!

Előző hírlevelünkkel – a felszámolási eljárás bemutatásával – lezártuk a kintlévőség-kezelésről szóló sorozatunkat. A felszámolás azonban csak az egyik módja annak, ahogyan egy cég jogutód nélkül megszűnhet. E havi hírlevelünkben a megszűnés három további eljárását tekintjük át, amelyekkel a gyakorlatban gyakran találkozhatunk: a csődeljárást, a kényszertörlést és a végelszámolást. Mindhárom ugyanahhoz a kérdéshez kapcsolódik – mi lesz a cég és a vele szemben fennálló követelések sorsa –, a kiindulópontjuk azonban gyökeresen eltérő.

I. A CSŐDELJÁRÁS – A FELSZÁMOLÁS PÁRJA A MEGMENTÉS OLDALÁRÓL

A köznyelvvvel ellentétben a csődeljárást nem a cég bukását, hanem éppen a megmentését célozza. Olyan nemperes eljárás, amelynek során az adós – a hitelezőkkel kötendő egyezség érdekében – fizetési haladékat kap, és kísérletet tesz fizetőképességének helyreállítására.¹ A csőd és a felszámolás egy töről fakad – mindkettőt a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (*Csődtörvény*) szabályozza –, irányuk azonban ellentétes: a felszámolási eljárás az adós megszüntetésére, a csődeljárást a továbbműködésére irányul.

Lényeges, hogy csődeljárást – a felszámolással szemben – kizárólag maga az adós kezdeményezhet, a hitelező nem. A könyvelő ezért az eljárással jellemzően az ügyfél oldalán, tanácsadói szerepben találkozik. Az eljárás kulcseleme a fizetési haladék (moratórium): ennek ideje alatt az adós ellen végrehajtás nem indítható, és a számlái terhére – néhány kivételtől eltekintve – fizetési megbízás nem teljesíthető. A moratórium nem szünteti meg a tartozásokat, csupán ideiglenesen felfüggeszti kikényszeríthetőségüket; ez idő alatt az adós a vagyonfelügyelő bevonásával reorganizációs tervet és egyezségi javaslatot készít.

Ha a könyvelőiroda valamelyik ügyfele hitelezőként érintett, az igényt itt is be kell jelenteni: a követelést a csődeljárást elrendelő végzés Céggközlönyben történő közzétételétől számított 30 napon belül kell bejelenteni az adósnak és a vagyonfelügyelőnek egyaránt, a nyilvántartásba vételi díj egyidejű megfizetésével.² Hangsúlyozandó, hogy a bejelentést mindkét címzettnek meg kell küldeni: a bírói gyakorlat szerint nem elegendő a követelést csak az adósnak vagy csak a vagyonfelügyelőnek bejelenteni. **Kizárólag a szabályszerűen bejelentett és nyilvántartásba vett hitelező szavazhat az egyezségről, és kizárólag rá nézve kötelező az elfogadott csődegyezés, amely jellemzően a tartozás részleges elengedését vagy átütemezését tartalmazza.**

¹ Csődtörvény 1. § (2) bek.

² Csődtörvény 10. § (2) bek. f) pont; 12. § (1) bek.

Az egyezség akkor jön létre, ha azt a törvényben meghatározott arányú hitelezői többség elfogadja; ekkor a bíróság a csődeljárást befejezetté nyilvánítja, és az adós a megállapodás szerint folytatja működését. **Ha azonban a határidőn belül nem születik egyezség, vagy az nem felel meg a jogszabályi feltételeknek, a bíróság az eljárást megszünteti, és hivatalból megindítja a felszámolást.**³ A könyvelő szempontjából tehát a csődeljárás kimenetele kettős: kedvező esetben a fennmaradó követelés – ha csökkentett összegben is, de – megtérül, kedvezőtlen esetben viszont az ügy felszámolásba fordul, ahol a megtérülési esélyek jellemzően romlanak.

II. A KÉNYSZERTÖRLÉSI ELJÁRÁS – A MEGSZŰNÉS SZANKCIÓKÉNT

A kényszertörlesztés nem fizetéseképtelenségi eljárás, hanem cégjogi szankció: nem a Csődtörvény, hanem a cégnilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (*Cégtörvény*) szabályozza. A cégbíróság akkor rendeli el, ha a céget törvényes működésre kötelezte, az mégsem áll helyre – tipikusan, ha a cég nem teljesíti a beszámoló letétbehelyezési kötelezettségét, elveszíti az adószámát, vagy a végelszámolást nem fejezi be határidőben. A könyvelői gyakorlatban épp ezért ezzel az eljárással találkozhatnak a legtöbben.

A kényszertörlesztés a cég jogutód nélküli megszüntetésére irányul, hitelezővédelmi garanciái azonban gyengébbek a felszámolásénál: nincs felszámoló, aki a vagyont felkutatná és értékesítené. A hitelezők az eljárást elrendelő végzés közzétételétől számított 40 napon belül jelenthetik be igényüket a cégbíróságnak.⁴ Ha az igénybejelentés alapján kielégíthető vagyon mutatkozik, az eljárás felszámolásba fordulhat; ha nem, a céget vagyon hiányában egyszerűsített rendben törlik. A díj tényleges megtérülésére tehát csekély az esély, az igénybejelentésnek mégis jelentősége van: csak az a hitelező léphet fel utóbb a cég volt tagjával vagy vezető tisztségviselőjével szemben, aki követelését az eljárásban szabályszerűen bejelentette.

A Cégtörvény ugyanis a kielégítetlenül maradt követelésekért a volt vezető tisztségviselő, illetve tag felelősségét is megalapozhatja, ha az ügyvezetés a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet beállta után nem a hitelezői érdekek figyelembevételével járt el, és ezáltal a cég vagyona csökkent. A kényszertörlesztés alatt egyébként a vezető tisztségviselő új kötelezettséget nem vállalhat, a cég vagyontárgyait nem idegenítheti el és nem terhelheti meg – az ezzel ellentétes jognyilatkozat semmis. A könyvelő szerepe itt is kettős: a kényszertörlesztés alá került ügyfélnél gondoskodni kell a tevékenységet lezáró beszámoló elkészítéséről és az iratok rendezett átadásáról, a hitelező ügyfélnél pedig a partner cégjegyzékből való törlése teszi a követelést végleg behajthatatlanná.

A felelősségen túl a kényszertörlesztés további, hosszabb távú következménnyel is járhat: a bíróság a kielégítetlen követelésekért felelős vezető tisztségviselőt – és bizonyos esetben a tagot – legfeljebb öt évre eltilthatja attól, hogy más cégben vezető tisztségviselő vagy többségi befolyással rendelkező tag legyen. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy egy elmulasztott beszámoló vagy egy rendezetlenül hagyott megszűnés nemcsak az adott céget, hanem az ügyvezető további vállalkozási lehetőségeit is évekre korlátozhatja – olyan kockázat ez, amelyre érdemes időben felhívni az ügyfél figyelmét.

³ Csődtörvény 21/B. §

⁴ Cégtörvény 117. §

III. A VÉGELSZÁMOLÁS – A FIZETŐKÉPES CÉG ÖNKÉNTES MEGSZŪNÉSE

A végelszámolás az előző két eljárás ellentéte: a fizetőképes cég önkéntes, jogutód nélküli megszűnését szolgálja. Itt nincs sem fizetéseképtelenség, sem szankció – a tulajdonosok maguk döntenek a megszüntetéséről, a cég kifizeti a hitelezőit, a fennmaradó vagyont pedig felosztják a tagok között. A végelszámolást szintén a Cégtörvény szabályozza, és a lefolytatásra a tagok által megválasztott végelszámoló jogosult.

A hitelezővédelem itt is a Cégléletről közzétett felhíváson alapul: a hitelezők követeléseiket a végelszámolás megindításának közzétételétől számított 40 napon belül jelenthetik be a végelszámolónak.⁵ A végelszámoló e határidő elteltét követő 15 napon belül a bejelentett követelésekről jegyzéket készít, amelyben az igényeket elismert és vitatott követelésként külön feltünteti, és szükség szerint korrigálja a végelszámolási nyitómérleget. A bejelentés elmulasztása itt sem feltétlenül jogvesztő, a késedelmesen bejelentett követelés kielégítésére azonban már csak korlátozottan van lehetőség.

Itt rejlik a végelszámolás legfontosabb csapdája, amelyet észben kell tartani: **ha a végelszámolás során kiderül, hogy a cég vagyona a hitelezők kielégítésére nem elegendő, a végelszámolónak fel kell hívnia a tagokat a hiányzó összeg 30 napon belüli megfizetésére, ennek eredménytelensége esetén pedig haladéktalanul köteles felszámolási eljárást kezdeményezni.** A fizetőképesnek indult eljárás tehát felszámolásba fordulhat. Ha pedig a végelszámolást határidőben nem fejezik be, az eljárás kényszertörlésbe csaphat át.

A kisebb cégek – a könyvelőirodák tipikus ügyfelei – számára rendelkezésre áll az **ún. egyszerűsített végelszámolás** is, amely könyvvizsgálatra nem kötelezett, és előreláthatóan rövid határidőn belül befejezhető cégeknél alkalmazható. Ez gyorsabb és olcsóbb, de nem vehető igénybe, ha valamelyik hitelező az igényét vitatja, illetve ha a céggel szemben peres eljárás van folyamatban.

Összegzés és gyakorlati tanácsok

A három eljárás együtt rajzolja ki a cégmegszűnés teljes képét. A végelszámolás az önkéntes és fizetőképes megszűnés útja; a csődeljárás a fizetéseképtelenség küszöbén álló cég megmentési kísérlete; a kényszertörlés pedig a jogszabálysértő működés szankciója. Közös bennük, hogy a hitelezői igény érvényesítése minden esetben rövid – sokszor jogvesztő – határidőhöz kötött, és hogy mindhárom eljárás a könyvelő aktív közreműködését igényli, akár az ügyfél, akár egy nemfizető partner oldaláról érinti az irodát.

Három szempont, amelyet a mindennapi munkában érdemes szem előtt tartani:

- Kísérjük figyelemmel a Cégléletről. Ha egy partner ellen csőd-, kényszertörlési vagy végelszámolási eljárás indul, a hitelezői igény bejelentésének határideje a közzétételtől indul, és könnyű lekésni.

⁵ Cégtörvény 106. §; a 40 napos határidő anyagi jogi jellegű, a határidőn túl bejelentett igény azonban nem vész el, csak a kielégítésének sorrendje változik.

- Az ügyfél megszűnése a könyvelő feladata is. Akár végelszámolásról, akár kényszer-törlésről van szó, a tevékenységet lezáró beszámoló, a záró bevallások és az iratok rendezett átadása nélkül az eljárás elakad, és a vezető tisztségviselő felelőssége is felmerülhet.
- Mérlegeljük az eljárás irányát. A három eljárás nem zárt rendszer: a végelszámolás felszámolásba vagy kényszer-törlésbe, a csődeljárás pedig felszámolásba fordulhat át. Érdeemes már a megszűnés megkezdése előtt felmérni a cég vagyoni helyzetét, hogy a tulajdonosok a számukra legkedvezőbb és jogszerűen befejezhető utat válasszák.

A fenti tájékoztatás nem minősül jogi tanácsadásnak. A csőd-, a kényszer-törlési és a végelszámolási eljárás egyaránt összetett, számos határidővel terhelt, és a hitelezői pozíció szempontjából jelentős következményekkel járó eljárás, ezért a konkrét lépések megtétele előtt minden esetben javasoljuk jogi szakember bevonását.

Készítette:

Szabó Kocsis Ügyvédi Iroda

A MINKE jogi partnere